

ul. Grotgera 7
65-415 Zielona Góra
tel. 68 455 71 03
biuro@lubuskiegminy.pl
www.lubuskiegminy.pl

Zielona Góra, dnia 24 września 2014r.

ZPBW.WZ.17.4.2014

Pan
Szymon Wróbel
Sekretarz Strony Rządowej
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu
Terytorialnego

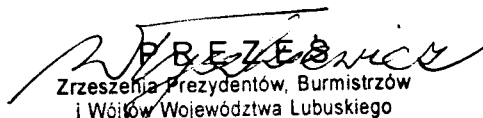
Szanowny Panie Sekretarzu,

w imieniu Członków Stowarzyszenia „Zrzeszenie Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego” w załączeniu na Pana ręce przesyłamy:

- Stanowisko nr 7/2014 z dnia 18.09.2014 r. w sprawie: **projektu z dnia 7 maja 2014 r. o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych,**
- Apel nr 8/2014 z dnia 18.09.2014r. w sprawie: **pilnej potrzeby podjęcia interwencji w sprawie projektu ustawy z dnia 13 września 2013r. o zmianie ustawy o drogach publicznych.**

Wyrażamy głęboką nadzieję, iż postulaty wypracowane na forum regionalnym znajdą odzwierciedlenie w toku obecnie prowadzonych prac legislacyjnych nad ustawami wpływającymi na zakres funkcjonowania samorządu gminnego.

Z poważaniem

Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów
i Wójtów Województwa Lubuskiego
mgr inż. Wadim Tyszkiewicz

Stanowisko nr 7/2014

Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów
Województwa Lubuskiego

z dnia 18.09.2014 r.

w sprawie: **projektu z dnia 7 maja 2014 r. o zmianie ustawy
o podatkach i opłatach lokalnych**

Na podstawie § 19 ust. 1 lit. n Statutu Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego, zajmując stanowisko we wspólnych sprawach samorządu regionu lubuskiego oświadcza się, co następuje:

Z uwagi na rozmiar skutków finansowych i organizacyjnych dla wszystkich gminnych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, wnosi się o wstrzymanie prac legislacyjnych nad projektem zmiany ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, który to zakłada całkowitą likwidację opłaty targowej. Projektowana zmiana będzie mieć istotny wpływ na sytuację finansową samorządu terytorialnego, a jej konsekwencje wymagają szerszych analiz i konsultacji.

Projekt ustawy zmieniającej ustawę o podatkach lokalnych zmierza bezpośrednio do likwidacji opłaty targowej, która stanowi jedno z istotniejszych źródeł dochodu gminnych jednostek samorządu terytorialnego. Podstawowym *ratio legis* projektowanej zmiany jest jak najbardziej szczytny cel, jakim jest zmniejszenie obciążeń finansowych spoczywających na drobnych przedsiębiorcach lokalnych i ogólna poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Niestety, projektowana regulacja nie spełnia szeregu wymogów prawidłowej legislacji, a w kwestii finansowej stanowi wręcz zagrożenie dla budżetów gmin.

Należy jednak podkreślić, że nie jest celem Zrzeszenia zaprzeczanie konieczności wprowadzania w ustawodawstwie krajowym ułatwień dla przedsiębiorców. Zrzeszenie zdaje sobie sprawę, że jest to konieczne i pożądane, niemniej sposób, w jaki dokonuje się usunięcia z polskiego prawa opłaty targowej nie wydaje się być dokładnie przemyślany, w związku z czym Zrzeszenie zmuszone jest podnieść szereg zarzutów.

- 1) Wadliwe przeanalizowanie sytuacji drobnych handlowców, która to sytuacja miałaby uzasadniać zmiany w ustawodawstwie.

Projektodawcy wyszli z założenia, że opłata targowa uiszczana przez handlowców jest czynnikiem hamującym dla rozwoju biznesu w tym sektorze. Na dowód powyższego przedstawiono informację (bez konkretnych wyliczeń), że doszło do spadku wykorzystywanych miejsc na targowiskach. Próbuje się to jednocześnie powiązać ze wzrostem opłaty targowej w ostatnich latach.

Powyższemu można zarzucić wiele błędów. Po pierwsze, nie wykazano o jakiego rzędu spadkach jest mowa. Po drugie, w ogóle nie uwzględnia się szeregu innych czynników, które miały wpływ na ograniczenie liczby targowisk, takich jak choćby wzrost podatku VAT, czy też

budowa licznych centrów handlowych – co ma duże znaczenie, gdyż jest to charakterystyczne dla dużych miast, a to właśnie z ich perspektywy dokonywano oceny problemu.

Można więc wysnuć, że analiza problemu została dokonana w sposób dość wadliwy, przez co projektodawcy doszli do błędnych wniosków, winiąc za zaobserwowane zjawisko opłatę targową, która faktycznie wcale nie musi być za to odpowiedzialna. Postuluje się więc przeprowadzenie głębszych analiz problemowych, by lepiej uzasadnić sam projekt.

2) Brak należytych konsultacji projektu.

Projektodawcy zaznaczyli, że projekt został skonsultowany z Ogólnym Stowarzyszeniem Kupców i Drobnej Wytwórczości. Rzeczony Stowarzyszenie zrzesza podmioty, na których spoczywa obowiązek uiszczania opłaty targowej, w związku z czym jest bezpośrednio zainteresowane jej usunięciem. Tymczasem konsultacje powinny obejmować również inne podmioty i organizacje z uwagi na fakt, że problem opłaty targowej jest *de facto* problemem fiskalnym i dotyczy także podmiotów publicznych, a przede wszystkim – z uwagi na to, że opłata targowa stanowi dochód gminy – gminnego samorządu terytorialnego.

Tymczasem projekt skonsultowany został ze Związkiem Powiatów Polskich. Szczęśliwie dla gmin, że Związek ten zrzesza również miasta na prawach powiatu, a zatem interesy gmin były reprezentowane, chociażby nawet śladowo. Związek zaopiniował projekt negatywnie, podobnie jak Prokurator Generalny.

Problem opłaty targowej wymaga szerszego przemyślenia, więc w tym kontekście maksymalnie ograniczony zakres konsultacji projektu z zainteresowanymi środowiskami budzi uzasadnione zdziwienie.

3) Potencjalne naruszenie zapisów Konstytucji RP.

Zarówno Prokurator Generalny, jak i Związek Powiatów Polskich stwierdzili, że projektowana regulacja narusza zapisy Konstytucji RP, w szczególności art. 167 ust. 1 w zakresie, w jakim projekt ingeruje w samodzielność finansową gmin, odbierając im istotne źródło finansowania.

W uzasadnieniu projektu zapisano wprost, że ujęte ogólnokrajowo dochody z opłaty targowej przekraczają 200 mln zł. Ta kwota, jeśli uwzględnić i tak już trudną sytuację finansową gmin, które w okresie dekoniunktury i kryzysu gospodarczego znalazły się w obliczu funkcjonowania reguły wydatkowej przewidzianej ustawą o finansach publicznych, jest w stanie w sposób wyraźny nadwątlić budżety gmin, niebezpiecznie spychając je w kierunku niewypłacalności. Projektodawcy nie wskazują przy tym źródeł dochodów jakimi miałyby zostać zastąpiony dwustumilionowy ubytek w sektorze samorządowym.

4) Rażąco krótki okres *vacatio legis*.

Treść projektu zakłada jego wejście w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy. Takie *vacatio legis* jest wręcz niewyobrażalne, gdyż konsekwencje likwidacji opłaty targowej są bardzo daleko idące. Jest to zmiana przepisów podatkowych, a zatem powinna – co najmniej – obowiązywać od nowego roku budżetowego, jeśli nawet nie później. Dochody z tytułu opłaty targowej są ujmowane w budżetach gmin, a co za tym idzie, mają przełożenie

na wieloletnie prognozy finansowe. Nie można po prostu zlikwidować opłaty licząc na to, że samorząd terytorialny poradzi sobie z taką zmianą w 30 dni. Wiązałoby się to z koniecznością przeprowadzania błyskawicznych korekt budżetów, co jest niewykonalne. Nie sposób też nie zauważyć, że zbliża się okres tworzenia projektów budżetów na przyszły rok, więc gminy znajdują się w tym momencie w sytuacji niepewności.

5) Brak analizy konsekwencji finansowych, jakie poniosą gminy.

Projekt w ogóle nie bierze pod uwagę daleko idących strat, jakie poniosą gminy w Polsce, które będą następstwem właśnie likwidacji opłaty targowej.

Uzasadnienie projektu zdaje się pomijać m.in. fakt, iż znaczna część tych opłat pobieranych przez JST jest wykorzystywana na utrzymanie targowisk w należytym stanie (chodzi o np. sprzątanie targowisk po handlujących, odśnieżanie, wywóz odpadów itd., ale także o zapewnienie bezpieczeństwa). To nie jest tak, że gminy czerpią wyłącznie czysty zysk z pobieranych opłat, co zdają się sugerować Projektodawcy. Zaznaczyć należy, że tylko nieliczne ośrodki gminne oddają targowiska w zarząd prywatnym podmiotom. W ogóle nie brane jest pod uwagę, iż wiele gmin dokonało w latach ubiegłych szeregu inwestycji związanych z rozbudową i remontami prowadzonych przez siebie targowisk. Gminy lubuskie pozyskały łącznie na ten cel dofinansowanie z PROW z perspektywy unijnej na lata 2007 – 2013 w wysokości ok. 7,5 mln zł. Z doświadczeń Gmin lubuskich wynika również, że faktycznie naliczane opłaty targowe są znacznie niższe od opłat maksymalnych. Oznacza to, że wbrew twierdzeniom zawartym w treści uzasadnienia projektu, opłata jak najbardziej odpowiada warunkom rynkowym.

Mając na względzie przywoływane wyżej argumenty, Zrzeszenie Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego apeluje o pochylenie się nad przedstawionym problemem i podjęcie stosownych działań, o których mowa w przedstawionym stanowisku. Całkowita likwidacja opłaty targowej nie jest sensownym rozwiązaniem. Być może wprowadzenie pewnych sposobów różnicowania stawek, albo katalogu zwolnień, byłoby lepszym rozwiązaniem.

Zrzeszenie pragnie również podkreślić, że kwestia regulacji prawnych dotyczących opłaty targowej powinna być poddana dyskusji. Jej likwidacja nie jest rozsądnym rozwiązaniem, co nie oznacza, że niemożliwa jest jej modyfikacja. Wymaga to jednak przeprowadzenia prac nad projektem w sposób pozbawiony wad, o których mowa w niniejszym stanowisku – to jest po dokładnej analizie problemowej i po szerokim procesie konsultacyjnym m.in. z udziałem gmin.

Łagów, dnia 18 września 2014r.

PREZES
Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów
i Wójtów Województwa Lubuskiego
mgr inż. Władimir Tyszkiewicz

Otrzymują:

1. Pan Radosław Sikorski - Marszałek Sejmu RP
2. Pan Bogdan Borusewicz - Marszałek Senatu RP
3. Pani Ewa Kopacz - Prezes Rady Ministrów Rządu RP
4. Pan Janusz Piechociński – Wicepremier, Minister Gospodarki
5. Pani Maria Wasiak – Minister Infrastruktury i Rozwoju
6. Pan Mateusz Szczurek – Minister Finansów
7. Pani Teresa Piotrowska - Minister Spraw Wewnętrznych
8. Pan Szymon Wróbel – Sekretarz Strony Rządowej, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
9. Pan Andrzej Porawski – Sekretarz Strony Samorządowej, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
10. Pan Piotr Zgorzelski - Poseł na Sejm RP, Przewodniczący Sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
11. Pan Janusz Sepioł – Senator RP, Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
12. Pan Paweł Arndt – Poseł na Sejm RP, Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
13. Pan Kazimierz M. Kleina - Senator RP, Przewodniczący Senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych
14. Pan Janusz Palikot – Poseł na Sejm RP
15. Ryszard Kalisz – Poseł na Sejm RP
16. Pani Elżbieta Polak - Marszałek Województwa Lubuskiego
17. Pan Tomasz Możejko – Przewodniczący Sejmiku Województwa Lubuskiego
18. Pan Jerzy OstroUCH - Wojewoda Lubuski
19. Pan Marek Cieślak – Starosta Żarski, Przewodniczący Konwentu Powiatów Województwa Lubuskiego
20. Pani Helena Hatka – Senator RP
21. Pan Stanisław Iwan – Senator RP
22. Pan Robert Dowhan – Senator RP
23. Pan Stefan Niesiołowski – Poseł na Sejm RP
24. Pani Krystyna Sibińska – Poseł na Sejm RP
25. Pan Witold Pahl – Poseł na Sejm RP
26. Pani Bożena Sławiak – Poseł na Sejm RP
27. Pan Waldemar Sługocki – Poseł na Sejm RP
28. Pan Józef Zych – Poseł na Sejm RP
29. Pan Bogusław Wontor – Poseł RP
30. Pani Elżbieta Rafalska – Poseł na Sejm RP
31. Pan Jerzy Materna – Poseł na Sejm RP
32. Pan Marek Ast – Poseł na Sejm RP
33. Pan Maciej Mroczek – Poseł na Sejm RP
34. Pan Mariusz Poznański – Przewodniczący Związku Gmin Wiejskich RP, Wójt Gminy Czerwonak
35. Pan Ryszard Grobelny - Prezes Związku Miast Polskich, Prezydent Miasta Poznania
36. Pan Marek Tramś – Prezes Zarządu Związku Powiatów Polskich, Starosta Polkowicki
37. Pan Paweł Adamowicz – Prezes Zarządu Unii Metropolii Polskich, Prezydent Miasta Gdańska
38. Pan Wojciech Długoborski – Prezes Zarządu Unii Miasteczek Polskich, Burmistrz Miasta Chojna,,
39. Sygnatariusze Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych
40. „Wspólnota”
41. „Gazeta Wyborcza”
42. „Gazeta Prawna”
43. „Rzeczpospolita”
44. „Puls”
45. TVP Gorzów
46. Radio Zachód
47. portalsamorządowy.pl
48. wartowiedziec.org

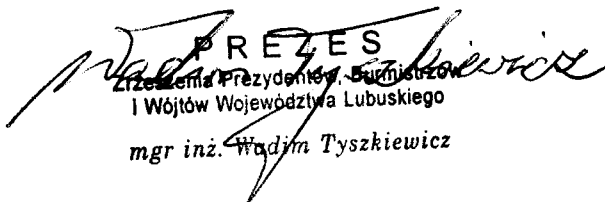
Otrzymują:

1. Pan Radosław Sikorski - Marszałek Sejmu RP
2. Pan Bogdan Borusewicz - Marszałek Senatu RP
3. Pani Ewa Kopacz - Prezes Rady Ministrów Rządu RP
4. Pani Maria Wasiak – Minister Infrastruktury i Rozwoju
5. Pani Teresa Piotrowska - Minister Spraw Wewnętrznych
6. Pan Szymon Wróbel – Sekretarz Strony Rządowej, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
7. Pan Andrzej Porowski – Sekretarz Strony Samorządowej, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
8. Pan Piotr Zgorzelski - Poseł na Sejm RP, Przewodniczący Sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
9. Pan Janusz Sepioł – Senator RP, Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
10. Pan Paweł Arndt – Poseł na Sejm RP, Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
11. Pan Kazimierz M. Kleina - Senator RP, Przewodniczący Senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych
12. Pani Elżbieta Polak - Marszałek Województwa Lubuskiego
13. Pan Tomasz Możejko – Przewodniczący Sejmiku Województwa Lubuskiego
14. Pan Jerzy OstroUCH - Wojewoda Lubuski
15. Pan Marek Cieślak – Starosta Żarski, Przewodniczący Konwentu Powiatów Województwa Lubuskiego
16. Pani Helena Hatka – Senator RP
17. Pan Stanisław Iwan – Senator RP
18. Pan Robert Dowhan – Senator RP
19. Pan Stefan Niesiołowski – Poseł na Sejm RP
20. Pani Krystyna Sibińska – Poseł na Sejm RP
21. Pan Witold Pahl – Poseł na Sejm RP
22. Pani Bożena Sławiak – Poseł na Sejm RP
23. Pan Waldemar Sługocki – Poseł na Sejm RP
24. Pan Józef Zych – Poseł na Sejm RP
25. Pan Bogusław Wontor – Poseł RP
26. Pani Elżbieta Rafalska – Poseł na Sejm RP
27. Pan Jerzy Materna – Poseł na Sejm RP
28. Pan Marek Ast – Poseł na Sejm RP
29. Pan Maciej Mroczek – Poseł na Sejm RP
30. Pan Mariusz Poznański – Przewodniczący Związku Gmin Wiejskich RP, Wójt Gminy Czerwonak
31. Pan Ryszard Grobelny - Prezes Związku Miast Polskich, Prezydent Miasta Poznania
32. Pan Marek Tramś – Prezes Zarządu Związku Powiatów Polskich, Starosta Polkowicki
33. Pan Paweł Adamowicz – Prezes Zarządu Unii Metropolii Polskich, Prezydent Miasta Gdańska
34. Pan Wojciech Długoborski – Prezes Zarządu Unii Miasteczek Polskich, Burmistrz Miasta Chojna
35. Sygnatariusze Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych
36. „Wspólnota”
37. „Gazeta Wyborcza”
38. „Gazeta Prawna”
39. „Rzeczpospolita”
40. „Puls”
41. TVP Gorzów
42. Radio Zachód
43. portalsamorządowy.pl
44. wartowiedziec.org

przeprowadzenia konsultacji, czy możliwości wniesienia opozycji, co stanowi naruszenie – w przypadku podmiotów wchodzących w skład Zrzeszenia – konstytucyjnej niezależności i samodzielności gmin, nie wspominając już o potencjalnym zrujnowaniu budżetów samorządowych.

Mając na względzie powyższe, Zrzeszenie Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego ponownie apeluje o pilne i dogłębne przeanalizowanie projektu ustawy. Głębsza dyskusja z pewnością pomoże – projekt powinien zostać bowiem ponownie przemyślany, a do samej regulacji wprowadzone istotne zmiany.

Łagów, dnia 18 września 2014r.

PREZES
Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów
i Wójtów Województwa Lubuskiego
mgr inż. Władysław Tyszkiewicz

technicznym. Takie przekazanie drogi nie jest obwarowane żadnymi przesłankami i nie przewiduje się żadnych konsekwencji czy obciążeń dla jednostek cedujących drogi.

Ratio legis jest oczywiście możliwe do odczytania – intencją jest tutaj doprowadzenie do takiego stanu, w którym jednostki samorządu terytorialnego będą zarządzać takimi drogami, którymi zarządzać powinny, czyli np. przekazanie drogi uznawanej prawnie za wojewódzką powiatowi, ze względu na faktyczny brak jej wojewódzkiego znaczenia. Problem w omawianej regulacji polega na tym, że brak jest jakichkolwiek prawnych kryteriów dokonywania przekazania dróg szczebel niżej. Oznacza to, że województwo lub powiat mogą wg własnego uznania zmieniać kategorię własnych dróg.

Istnieje uzasadniona obawa, że w ten sposób przekazywane będą drogi uznane przez cedującego za mało istotne i o złym stanie technicznym. Nie będzie to problemem dla powiatu, który w szybkim tempie będzie mógł przekazać niżej – do gminy – drogi otrzymane od województwa. Może doprowadzić to do tego, że gminy będą obciążone utrzymaniem wielu kilometrów dróg, którymi nigdy nie zarządzały – w ten sposób wyższe szczeble będą ratować własne budżety kosztem budżetów gminy. Nie można stracić z pola widzenia również tego, że oprócz ewentualnych remontów te drogi trzeba będzie utrzymywać, któremu to małe gminy znajdujące się na terenach, gdzie zimy są dłuższe, mogą nie sprostać finansowo.

By nie być gołosłownym warto podać przykład Gminy wiejskiej Otyń, będącej Członkiem Zrzeszenia. Gmina zarządza odcinkiem byłej drogi krajowej S3 o długości 6,55 km. W związku koniecznością utrzymania drogi w należyтым stanie technicznym (odśnieżaniem, koszenie traw na poboczach, uzupełnianie ubytków w nawierzchni), koszty zarządzania tym odcinkiem pochłaniają ok. 40% środków przeznaczonych w budżecie Gminy Otyń na drogi gminne w ogóle. Nie można oczekiwać więc, że bez najmniejszego problemu gminy będą sobie radzić finansowo w sytuacji przekazania im większej ilości dróg.

Jak podkreślano wyżej, jest możliwe uzasadnienie rzezonego projektu, ale sposób wprowadzania regulacji jest karygodny. Przede wszystkim należy zakwestionować brak kryteriów, na podstawie których miałyby być dokonywane przekazanie. W obecnym kształcie jednostka przekazująca nie musi wykazywać żadnego uzasadnienia dla zmiany charakteru drogi, a logicznym jest, że powinna być w związku z tym przeprowadzona chociażby szcztatkowa procedura, np. poprzez zastrzeżenie wymogu przeprowadzenia audytu, czy zasięgnięcia opinii. Bez uregulowania kryteriów przekazywania dróg, wprowadzana do ustawy o drogach publicznych regulacja będzie stanowiła pole do nadużyć.

Ponadto, ustawa zmieniająca przewiduje kompletną jednostronność przy przekazywaniu dróg, poprzestając jedynie na obowiązku poinformowania jednostki samorządu terytorialnego otrzymującej drogę na 30 dni przed podjęciem uchwały w tym przedmiocie. Brak jest

Apel nr 8/2014
Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów
Województwa Lubuskiego
z dnia 18.09.2014r.
w sprawie: **pilnej potrzeby podjęcia interwencji w sprawie projektu
ustawy z dnia 13 września 2013 r. o zmianie ustawy
o drogach publicznych.**

Na podstawie § 19 ust. 1 lit. n Statutu Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego, zajmując stanowisko we wspólnych sprawach samorządu regionu lubuskiego oświadcza się, co następuje:

Zrzeszenie ponownie zwraca się z prośbą o pilne podjęcie interwencji w przedmiocie zapisów projektu ustawy z dnia 13 września 2013r. o zmianie ustawy o drogach publicznych i istotne przeformułowanie jej zapisów z uwagi na potencjalnie katastrofalne skutki finansowe, jak i organizacyjne dla Gmin, lub przynajmniej zapewnienie należytego finansowania działalności Gminy w tym zakresie. Projekt został przyjęty przez Senat RP bez jakichkolwiek poprawek, w związku z czym istnieją głębokie obawy co do przyszłości rzeczonoego projektu.

Zrzeszenie uchwaliło stanowisko w przedmiotowej sprawie w dniu 16 października 2013r. wnosząc o pochylenie się przez Senat nad tekstem projektu. Niestety, podczas prac legislacyjnych w Senacie RP nie została zgłoszona nawet jedna poprawka, w związku z czym konieczne jest – chociażby informacyjne – przywołanie jeszcze raz szeregu zarzutów, które podnoszono już w październiku ubiegłego roku.

Nowelizacja ustawy o drogach publicznych jest bardzo niebezpieczna dla jednostek samorządu terytorialnego, natomiast dla samych gmin może mieć opłakane skutki. Wprowadzana przedstawioną ustawą zmieniającą kaskadowa procedura jednostronnego pozbawiania dróg publicznych kategorii i przekazywania ich jednostce samorządu terytorialnego niższego szczebla, zamieszczona w art. 1 pkt. 2 ustawy (wprowadza się do tekstu ustawy o drogach publicznych art. 5a – 5f), **jest niedopuszczalna**. Taka regulacja narusza nie tylko samodzielność i niezależność jednostek samorządu terytorialnego, ale również konstytucyjną zasadę demokratycznego państwa prawnego. Jest to prosty mechanizm, który może zostać (i najprawdopodobniej zostanie) wykorzystany do szybkiego i bezproblemowego pozbywania się „niechcianych dróg”, które np. są w złym stanie